

Pomôcka pre aplikačnú prax: Typy spoločenského dosahu

Neexistuje vopred určený zoznam toho, čo môže alebo nemôže byť považované za spoločenský dosah. Typ dosahu (*politický, zdravotný, technologický, ekonomický, právny, kultúrny, sociálny* alebo *environmentálny*) bude pri každej predloženej prípadovej štúdii spoločenského dosahu určovať podľa vlastného uváženia žiadateľ o hodnotenie. Žiadatelia budú mať tiež možnosť namiesto jedného z ôsmich typov dosahu vybrať deviatu možnosť „iný“, pri ktorej bude nutné pomenovať typ dosahu, ktorý nespadá do predošlých možností.

Väčšina prípadových štúdií spoločenského dosahu sa môže týkať viac ako jedného typu dosahu, v žiadosti však bude potrebné určiť pre každú predloženú prípadovú štúdiu len jeden typ. V prípade predkladania viacerých prípadových štúdií spoločenského dosahu v rámci jednej žiadosti sa typy dosahu týchto prípadových štúdií môžu líšiť. Napríklad, pri predkladaní dvoch prípadových štúdií spoločenského dosahu v žiadosti podanej za ekonomické vedy je v poriadku, ak má jedna prípadová štúdia sociálny typ dosahu a druhá politický typ dosahu (prípadne iný).

Vybraný typu dosahu nemá žiadny vplyv na hodnotenie spoločenského dosahu. Určovanie typu dosahu má osobitný význam pre analýzy a možnosť vyhľadávania v databáze prípadových štúdií, čo môže pomôcť identifikovať ďalšie škály spoločenského dosahu. Jedná sa teda o indikáciu zaradenia, nie presné vymedzenie popísaného spoločenského dosahu.

Uvedených 8 typov dosahu je inšpirovaných britským systémom hodnotenia Research Excellence Framework (skrátene REF UK). Typy dosahu v hodnotení REF UK sú odvodené z koncepcie PESTLE analýzy (skratka pre Political, Economic, Societal, Technological, Legal, and Environmental) a doplnené o dve ďalšie kategórie typu dosahu – zdravotný a kultúrny.

Príklady dosahov v jednotlivých TYPOCH spoločenského dosahu:

- Politický: nadnárodné, európske, národné vládne a lokálne stratégie a direktívy, politiky vo verejnej sfére, rôzne inštitucionálne postupy
- Ekonomický: financovanie, komerčná sféra, vnútorné účtovné a finančné postupy, rozpočtové politiky, generovanie príjmu
- Sociálny: vzdelávanie, zamestnanosť, životný štýl, populačné a demografické nástroje, sociálne služby
- Technologický: technologické pokroky a vývoj, inovácie, vedecké objavy, zmeny v informačných technológiách, hrozby kybernetickej bezpečnosti, výpočtová technika, umelá inteligencia a strojové učenie, automatizácia
- Právny: legislatívna zmena, vývoj právneho princípu alebo vplyv na právnu prax, zmeny v nariadeniach, právnych predpisoch, tvorba usmernení, prístup k spravodlivosti

- Environmentálny: klimatické zmeny, environmentálne usmernenia, predpisy a nariadenia, hospodárstvo, recyklovanie, udržateľnosť, zmeny v miere znečistenia životného prostredia, environmentálne povedomie spotrebiteľov, výrobcov či dodávateľov
- Zdravotný: verejné zdravie, povedomie o zdraví, kontrola chorôb, podmienky pacientov alebo užívateľov, nové klinické intervencie, diagnostické technológie, dostupnosť liečiv a liečby, zmeny v postupoch starostlivosti, zdravotnícke opatrenia, zdravie a životné podmienky zvierat
- Kultúrny: zachovávanie kultúrneho dedičstva a tradícií, kultúrne artefakty, nové formy umeleckého vyjadrenia, kultúrny turizmus, duševné vlastníctvo, kultúrne porozumenie a nové spôsoby myslenia.